

Сред ненаписаната проза достойно място заемат и научните трудове. Тяхното количество е внушително. Някои от тях очевидно са намек за собствени разработки – напр. очерка за поезията на Острова⁸, очерка за литературата на Острова от Ралин Стубел⁹ или „Народната песен“ от Доре Груда¹⁰. Други въвеждат идеи и проблеми в българската културна действителност. Плод на отдавнашна мечта на П. П. Славейков за създаване на *метаkritika* е трудът на най-изтъкнатия островен изследовател – Цирка – „Критика на критиците“. Тя следва да представлява особено постижение на мисълта, чрез което да се направи обобщение от ново равнище, обективация, непозната на съвременниците, прозрение за дълбочинните процеси в литературата. Като общо направление на мисленето тук е възможна асоциация със Стоян-Михайловскиевата „Метаполитика“¹¹. В случая не е от значение иронията, проявена чрез името на критика¹², както и чрез наименованието на втората му книга – „Мартин Задек и аз“. Тя определено е насочена към заявени, но останали без покритие претенции. В биографията на Боне Войдан обаче, където са споменатите податки, има знаменателна фраза: „На времето критиката е дигала доста врява за песните на Войдана: и понеже повечето от тях са с политическа умисъл, доста мастило е изхабено да се коментира мотивът на тая или оная песен, поводът и лицето, чийто силует се мярка през дадена песен“ (259–260). По-нататък, както би могло да се очаква, „преводачът“ настоява за естетически анализ, наричайки издирванията от типа „кой кой е“ – „сеене на корена ряпа“. И същевременно в своята антология като цяло настоява именно за подобна сеитба, боравейки със „силуети“ и факти, очакващи разпознаване. Струва си да напомня, че „разкодиращата“ критика отбелязва днес своеобразен пик, и то не само по отношение на

⁸ Податка за него има в предговора към антологията – той принадлежи на перото на самия П. П. Славейков и е обнародван в несъществуващия сборник XXV на „Мисъл“: „който се интересува ще намери доста и за поезия и за много други неща от живота на този блажен остров“ (с. 6). Алюзията е за двучастната студия на модернизиста „Българската поезия. Преди. Сега“.

⁹ Знае се, че П. П. Славейков пише две знаменити фолклористични студии – „Българската народна песен“ и „Любовната народна песен“.

¹⁰ Отново намек за собствената „Българската поезия. Преди. Сега“.

¹¹ Известно е, че като книга тя излиза след смъртта на автора си, но като идея, или дори в ръкопис, тя не може да не е обсъждана между Ст. Михайловски и П. П. Славейков, които през 90-те години са близки приятели.

¹² Прозирни са асоциациите с цирк (евфемизирана) и с цирей (ругателско-гротескна). Зад втората обаче стои алюзията, типична за Пенчо-Славейковото мислене: критиците са цирейят на обществото (под. срв.: журналистите са чумата на обществото, езиковедците са езикоедци и пр.).